

Nro. 19.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből Pénteken Martius 5-dik napján 1813-dik
esztendőben.

B é t s.

Nemes Magyar Hazánknak kedves szemefé-
nye, 's szeretett Nador Ispánja *József Csasz, Kir.*
Fő Herczeg, egynehány hetekig tartott Fels. ro-
konival való itt mulatása után, tegnapi reggel,
innen Budára le ment.

Az Austriai Cs. és Kir. Armádiánál követ-
kezendő változások estek a' múlt Januárius hó-
napban.

1. *Meg holtak: F. M. Lajtant Degenschild;*
pensionatus Obersterek *Brandis, St. Quentin* és
Fő Strázsamesterek: *Löventhali Hübner, Bródi*
Fortificatio Directora, *Tanhofér* a' Stipsis huszár-
Regementjéből, és *Vincenz* a' Reusz-Greitzéből.

2. *Penzióba tétettek: General-Major Lili-*

enberg; Derhay, és du Carron Obristlajtnantok az Indzsínőri seregtől Oberster rangal, Ceresz Hübner és Tomanschig Fő Strázsamesterek az Indzsínőr seregtől, a' két elsőbb Obristlajtnant rangal; Batskádi a' Kir. testőrző Nemes Magyar seregnnk első Strázsamestere Obristlajtnanti rangal és 1200 forint penzióval; Hertzeg Reusz Plauen a' Lichtenstein vasas Reg.től Obristlajtnant rangal, és Funk a' tábori ispotálytól; Keck és Sinkowich Kapitányok a' Sz. Györgyi Reg.től; Hernischer Kap. a' Gyulay Ignáztétől; Kap. Plach a' Hessian-Homburg Reg.ből mindnyájan fő Strázsamesteri rangal.

3. Előbbvitettek és által tétettek: Oberster Spiegel a' Klenau Könnyű szerű lovas Reg.ből számszelett való statusba egy esztendeig való szabadsággal; Hochenegg a' Zach Reg.ből; Kolb Obrist.Lajt. a' Czartoriskiéből; Kopp a' Klenau K. Sz. L. seregéből, Mengen a' Schwartzenberg Uhlánusi közöttül, és Pley az Indzsínőr seregből Obersterekké tétettek, mindenik a' maga regementjénél és corpusánál. — Obristlajtnantságra léptek a' következő fő Strázsamesterek Alberti a' Schwartzenberg Uhlánus Reg.nél; Romer a' sántázó seregnél; Detraux, Weidenthali Gempelt, Hacker, és Krapf mindnyájan az Indzsínőr seregtől; a' Kotulinsky Reg.jéből való Fő Strázsamester Longier a' Czartorisky Regementjénél; F. S. Mester Obermayer azon regementnél; Mesmarce F. S. M. a' Czartoriski Reg.ből a' Kotulinski regementjénél; és F. S. M. Sturk a' Klenau K. Sz. L. Reg.ből ugyan azon seregnél.

4. Előbre vitettek: tudniillik, második Fő Strázsamesterségből első Fő Strázsamesterségre

emeltettek: F. Str. Mester *Spannagel* a' *Lichtenstein* huszár Reg.nél; *Péshy* a' *Stipsits* Huszár Reg.nél; *Chaudelot* a' *Reusz-Greitz* seregénél, és *Nesselrode* a' *Klenau* K. Sz. Lovas Reg.nél. — Számfelelt való Fő Strázsamesterekből valóságos Fő Strázsamesterekké lettek: *Wahler* a' *Lichtenstein* Husz. Reg.nél; *Botzy* a' *Ferdinand* fő Herceg Husz. Reg.ből, a' *Stipsits* Husz. Seregénél; *German* a' *Schwartzenberg* Uhlánus Reg.nél; *Perremans* a' *Davidovich* Reg.nél; *Pfleger* a' *Gyulay* Alberténél; *Nostiz* a' *Meerfeld* Uhlánusainál, *Orlandini* a' *Czartoriski* Reg.nél.

5. Fő Strázsamesterségre emeltettek a' következő Kapitányok, úgymint: *Weiskirchen*, *Kutzer*, és *Kronester* mind a' hárman az *Indzsinnör* seregénél; végtére *Kruza* penzionatus Kapitány Fő Strázsamesteri rangal.

Hadi Tudósítások.

A' Drézdai Február. 23-ik napján költ újság levelek azt hirdették, hogy az Orosz hadi seregek harmad nappal annakelőtte, úgymint azon hónap 20-ikán Berlinbe bé mentek, azt elfoglalták, Frantzia Marsal *Augerau* (olvasd *Ozsero*) pedig a' vezérlése alatt lévő katona őrizettel együtt *Magdeburgba* vont a' vóna magát. — Hogy ha meg valóságodott volna is ez a' hír, tsudálni nem lehetne, mivel Berlin városának egy része gyenge kőfalakkal, más része pedig csak alacsony pallisadakkal lévén körülkerítve, annak megvétele kevés munkát és fáradságot okozna. A' hét esztendei Prussziai háborúban kéttzer mentek abba bé az Austriai hadi seregek, egyszer néhai Gróf *Lasey* Feldmarsal, mászor néhai Gróf *Haidik* Feldmarsal vezérlések alatt, és mind a' két-

ízer nem kevés hadi adót kellett a' lakosoknak fizetni.

Hogy ez a' Drézdai tudósítás még akkor meg nem valóságosodott, a' következő Drézdai későbbi és Berlini levelekből ki tettik.

A' Berlin városa mellett Februárius 20-ik napján történt dolgokról, a' Drézdai 25-ik Februáriusi levelekből ezeket olvassuk: A' Generál Czernitseff kommandója alatt lévő Orosz lovas sereg néhány naptól igen közel menvén Berlin városához, Febr. 20-ikán 200 Kozák sebes vágatással azon város egyik kapuján bementek, a' másikon kimentek, de nem mindnyájan, hanem néhány vakmerő emberek közülök, a' városnak több útjain ide és tova nyargalódtak. Azonközben a' városban lévő Frantzia katona őrizet fegyvert kapott, egynéhány lövéseket tett, és más védelmező intézeteket is tétetett. Generál Czernitseff azonban mind közelebb közelebb nyomult azon városhoz, hanem mikor szinte abba bement marsirozni akart volna, akkor esett értésére, hogy az Olasz Vice Király corpsától egynéhány ezer főből álló sereg utánna nyomult, és ő hozzá közelített. A' Kozákoknak is tudokra adatván e' dolog, hartzolva a' városból ki mentek, kik közül egynéhányan meg is ölettek.

A' Berlini, Februárius 18 és 22-ik napjai közt költ magános tudósításokból ezeket olvassuk: Értésére adatván Augérou Fr. Marsalnak, hogy egy portázó Orosz sereg közelgessen Berlinhez, Weissenseig (melly városka egy órási földre fekszik azon városhoz) négy vagy öt ezer emberekkel eleikbe ment, de ott arról tudósított.

ván, hogy az ellenség nem az egyenes, hanem más mellyékúton marsirozzon azon rezidentzia felé, az Oroszokat, kik 400 Kozákból, és 100 gyalog főből állottak, fel kereste, 's rájuk bukkanván megtámadta, 50 embert közülök egy Kozák Kapitánnyal együtt meg ölt, a' többit vissza verte, a' kik Hertzfeld és Bukow közt egy erdőtske háta megé vonták magokat vissza.

Mindazáltal Februárius 20 ik napján újabb próbát tettek Berlin városa ellen az Oroszok, a' midőn mintegy 400 Kozákok nyargaltak bé egyszersmind a' Potsdái, Oranienburgi, Bernai, és Frankfurti kapukon a' városba, az azoknál strázsán állott katonákat elűzték, a' város úttzáin nyargalódtak, több Frantzia tiszteket és közembereket, a' kik többnire fegyver nélkül jártak ide 's tova, el fogtak, 's azt hitték, hogy a' Frantziák a' félelemnek első szempi lantatjaiban azon várost elhaggyák; de meg tsalattatiak reménységekben, mivel Fr. Marsal *Augereau* a' maga fegyveres népét a' Frantziákat hirtelen össze gyűjtötte, a' Kozákokat Berlinből kiverte, 's a' bé következett éjtzaka annak minden úttzáit Fr. katonákkal meg rakta, a' város kapuit bézáratta, 's bé rakatta, a' hídakra és főbb útakra ágyukat vitetett, 's annál fogva minden ellenséges reá rohanástól bátorságossá tette a' várost.

Az alatt Fr. Marsal *St. Cyr* négy vagy öt ezer emberrel Febr. 22-ik napján oda érkezett; azon nap estéjén az Olasz Vice Király is a' vezérlése alatt lévő corpussal oda váratott, következőképen elegendő Fr. hadi erő gyűllött azon pontra. — Febr. 22-ik napján Berlin városa tsen-

dességben volt, 's attól fogva semmi próbát nem tettek az Oroszok. Mit fognak ezután mivelni, azt a' következő idő mutattya meg.

Ezen szoros és kétséges kimenetelű környül-állások közt, a' Fels. Szakszoniai Király sem tartván magát Drézdában bátorságosnak, onnan Februárius 25 ik napján, reggel, háza népével együtt *Plauenbe* Vogtlandiának középszerű de népes városába ment, 's ottan a' Patsau kastélyba bészállott. *Drézdából* való elütazása előtt két nappal, következően hirdetményt tétetett ott közönségessé:

„Mi *Fridrik August* Isten kegyelméből Szakszoniai Király s. a. t. „A' jelen való idő környül-állásaira nézve kéntelenek vagyunk fő városunkat el hagyni, és országunknak más részébe menni, a' hol mind addig, míg a' környülállások kívánnyák és engedik, maradni szándékozunk. Egyedül annak a' politica alkotmányának, mellyhez mi hat esztendőttől fogva kaptoltuk magunkat, köszönheti a' mi Statusunk a' leg veszedelmesebb idő pontjában is a' maga megmaradását most is tellyes bizodalommal vagyunk az eránt, hogy ha szinte a' mi békesség helyre állításáról való reménységünk még most nem mingyárt tellyesedhetik is bé: mindazáltal annak bizonyosan leendő elkövetkezéséről, a' mi hatalmas szövetséges barátunknak segedelme, a' Szövetséges Hatalmasságoknak hathatós segítségek, és a' mi vitéz hadi seregeinknek a' haza védelmezésében mutatott buzgó hazafiúságok és hívségek kezesek lesznek nekünk e' pontban.“

„Reményijük, hogy a' mi kedves alattvalóink hívségek és áthatatosságok által, a' mi szí-

vünkön fekvő véget, tudniillik a' háború súllyának lehető elfordítását, és meg könnyebbítését, 's velek való öszve kaptoltatásunkat elő mozdítani kívánnyák."

„A' mi uralkodásunknak 45 esztendeig való ideje alatt az időnek gyakorta való változásai közt is mindenkor az Ország boldogságát, 's az alattunk valóknak javokat munkálódtuk, egyedül a' mi törekedésünknek fő és egyetlen egy tzieljét, és minden iparkodásunknak kívánt jutalmát találtuk a' mi népünknek fedhetetlen, és tántoríthatatlan hozzánk való hívségében. — Meg vagyunk győződve, hogy ezen szíves indulatjoknak, a' jelen való próba idejében is újabb tanúbizonyosságát fogják adni, és így reményljük, hogy az isteni segedelem által nem sokára vissza fogunk térni a' miéinkhez, és hogy az ő állandó javokat a' lehetőségig fogjuk munkálózni, 's előmozdítani."

„A' mi távolylétünk alatt is minden közönséges tisztviselők meg fognak az ő hivatalokban és foglalatosságokban maradni. Minden háború által okoztatott esetekben és öszve köttetéseken az ország javára való gondviselést egy kirendelt Commissióra bíztuk, a' mellyhez minden országunk előjárónak és jobbágyainknak az említett ügyekben folyamodni és azoknak utasításokat kell követni."

„Ismét jätjük hiv jobbágyainkat, hogy a' Szászóniai népek régi ditsösséget tsendes, rendes, és a' mi országunk javát boldogítani kívánó igyekezetünkhöz illendőképen tartsák és viselleyk magokat. — Ez a' mi tulajdon kezünk aláírásával, és Kir. petsétnyomonkal megerössített ren-

delésünk készült és adatott ki Drézdában Febr. 23-ik napján, 1813-ik esztendőben. *Friedrich August — Hannsz Ernest Globig, Ernst Friedrich Adám Báró Mannteufel.*

Orosz Birodalom.

A' Fels. Orosz Császár J. Sándor Wilnából lett elutazása előtt egy nappal az új Kalendárium szerént, Januarius 6-ik napján következő parantsolatot küldött az Orosz Armádiához.

„Katonák! A' ti vitézsétek, és sok szenvedéseitek, melly a' ti maradékaitokkal feledékeny-
ségben soha sem fog menni, még jutalmaztatott. A' ti nevetek és tetteitek szájról szájra, fiaitokról unokáitokra, 's unokaitok fiaira, 's leg későbbi maradékitokra fognak kiterjedni. Aldott legyen a' mindenható Ur Isten! Az Urnak keze mivelőök van, 's minket nem is fog elhagyni. — A' mi országunk földjén egyetlen egy ellenség sints többé. Az ő holt testeiken és tetemeiken az Ország hatáira mentetek. Még a' vagyion hátra, hogy azokon általmenyetek, nem azért, hogy országokat foglallyatok, avagy hogy a' mi szomszédaink földökre a' háborút kiterjesszétetek, hanem hogy az óhajtott és állandó békeséget eszközölhessétek. A' ti magatok viseletitől fog a' békességnek hamar leendő eszközlése függeni. — Oroszok és Keresztények vagytok. Szükség ezen nevezet mellett titeket arra emlékeztetni, hogy a' katona kötelessége legyen a' verekedésben bátor viteznek, a' marsirozásban, és az ellenség földjén való lételben szelidnek lenni — Nem fenyegetlek titeket büntetéssel, jól tudván, hogy senki is közzületek magát arra érdemessé nem teszi. Mindazáltal, hogyha vélet-

Jenül valaki találatna köztetek olyan, akár Orosz akár más legyen, közzületek ki fog vetetni. Katonák! Ezt kívánnya 's várja tőletek a' ti igaz hitű vallástok, hazátok, és Czárótok."

Azoknak az Orosz fő hadi tiszteknak tovább is leendő felbuzdításokra, a' kik a' múlt eszteni dői táborozásban és verekedéseken magokat meg különböztették, vitézi rendek tzi mereit osztatott ki *I. Sándor* Orosz Császár Eő Felsege. Nevezetessen *Tormaszow* gyalogság Generálissának a' Sz. Anna Rendjének tzi mereit, *Konownitzin*, *Gr. Steinhell*, és Báró *Winzingerode* Generál Lajtinántoknak, a' *Newszky Sándor* Rendjének tzi mereit; *Grof Wittgenstein* lovasság Generálissának, a' Sz. Wladimir Rendje első classisának tzi mereit, *Golenittseff Kutusow* Császár Eő Felsege Generál-Adjutánsának, *Lewis* Gen. Lajtinántnak, a' Dóni Kozákok interimalás *Hettmanjának Denisowuak* a' Sz. Wladimir vitézi Rendje második classisának tzi mereit, *Miloradowits* gyalogság Generálissának a' Sz. Rendje 2-ik Classisának tzi mereit, *Lewis Ortel* Gen. Lajtinántoknak azon vitézi Rend harmadik Classisának tzi mereit.

Prusszus Generál Lajtinant *York*, a' ki, a' mint tudunkra van, a' Fr. Marsal *Macdonald* osztály seregétől elpártolván, a' vezérlése alatt volt Prusszus hadi népet az Oroszok kezébe adta, 's ezen tselekedetéért az Orosz Császártól Prussziának és Litvániának Gubernátorává tétetett, következő pontokból álló hirdetmény tétetett közönségessé a' Königsbergi 8-ik Februáriusi újság levelek által: 1.) Minden napkeleti 's napnyugoti Prussziában és Lithvániában tartózkodó

szolgálatban és fél zsoldon lévő tiszteket a' Stabs Kapitányoktól alá felé meg hívok, hogy magokat koroknak, szolgálajok idejének, patensek kiadásának, azon regementnek, mellynél előbb szolgáltak, írásban való fel jegyzésekkel minden haladék nélkül jelentsék, 's leveleket hozzám *Elbingbe* útasítsák. — 2.) Mivel jelentés tétetett nállam arról, hogy sok invalidus, és szabadságra bocsátott katonák az őket béhívó parancsolatnak engedelmeskedni nem akarnak, hanem vagy lakhelyekről eltávoznak, vagy ott elrejteneznek: arra való nézve minden polgári előjárók, hivatalbeli személyek, és földes urak ennél fogva arra serkentetnek, hogy az engedetleneket fogassák meg, 's adják által a' leg közelebb való katoná Commandónak, vagy a' Königsbergi Commandánsnak, a' hol azon osztály sereghez fognak adattatni, a' mellyhez tartoznak."

„Ara való nézve közönségesen mindennek tudtára adatik, hogy minden szabadságra ment kantonistáknak szükség leszen a' depot, vagy reserva kommandánsától *Lettow Fő Strázsamestertől* szabadság levelet kérni, vagy ha regementjektől vagy batallionjoktól ily szabadság levelet már nyertek volna, azt a' reserva Commandánsának megmutatni. A' kik tehát ily szabadság levelet nem mutathatnak, azokat mint szökevényeket úgy kell nézni, és a' nevezett Fő Strázsamesterhez Königsbergbe küldeni."

Prusszia.

A' múlt Februarius 3-ik napján Prussziai Sileziának fővárosában Breslauban, a' gyalog batallionoknak és lovas regementeknek különös szabad vadász seregekkel leendő megszaporítások végett, egy közönséges hirdetményt adott ki a' Felsőleges Király nevében Báró *Hardenberg* első Status minister.

„A' Statusnak jelenvaló veszedelmes állapotja azt kívánja, hogy a' fenn álló regularis sere-

gek megszorítottassanak, a' financiának mostani szüksége pedig a' felette való költséget meg nem engedi. Az a' haza szeretete, és királyhoz hív és szives hajlandóság, melly a' Prussziai Monarkiának lakosít eleitől fogva lelkesítette, és a' mellyet ők az időnek veszedelmes pontyaiban mindenkor elevenen kimutattak, csak alkalmazós időt kíván ezen jó indulatnak kimutatására ő, és a' haza régi védelmezőinek megszorítottatásokra."

(A) „Ezen tekintetből méltóztatott Eő Királyi Felsége a' batallionoknak és lovas regementeknek szabad vadász seregekkel leendő megszorítottatásokat parantsolni, kiváltképen azért, hogy a' haza lakosinak azt a' részét, melly mind eddig a' Cantonbeli törvények szerint a' katoná szolgálattól ment volt, és tehetségek is elég van magoknak köntöst és lovat szerézni, neveltetésekhez, és egyéb tekintetre nézve illendő katoná szolgálatba álljon. — Ezen felséges tzielnak elérésére, következő meghatározásokat méltóztatott Eő Kir. Felsége ki adni. Minden gyalog batallion és minden lovas regement egy vadász osztállyal fog megszorítottatni, a' következő feltételek mellett:

1.) Ezek a' vadász osztályok tsupán önkényen valókból fognak állani, a' kik magok ruházzák magokat, magok szereznek magoknak lovakat. Mindenkor kiálhatnak a' szolgálatból, csak a' táborozás idején, és seregéstől együtt nem.

2.) Forma ruhájok szét zöld leszen. Valamint a' gyalogságnál, úgy szinte a' lovasságnál is egyenlő leszen a' forma ruhájok a' regement formaruhájához, és csak zöld felső köntös által különböztetik meg attól. A' gyalog vadászoknak sarujok leszén. Fegyverek a' regement fegyveréhez hasonló leszen, a' stutz csak azoknak engedtetik meg, a' kik avval banni tudnak. A' lovas regementeknél azok a' vadász katonák, a' kiknek magoknak szablyájok vagy hegyes török van, azt tettzéseek szerint viselhetik. — 5.) A' vadászok azon zöldbán lesznek, a' mellyekben

vannak azok a' batallionok és regementek, a' mellyek mellett szolgálják. — 4.) Egy 17 esztendő, vagy 24 esztendőt meg nem haladt ifjú (ki vévén a' már most Kir. szolgálatban lévőket) sem nyerhet szolgálatot addig, míg a' háború tart, hanemha ezen vadász seregnél már egy esztendeig szolgált, kivéven azokat, a' kik vagy testbéli hibájok miatt a' katonai szolgálatra nem alkalmatosak, vagy olly özvegyeknek fiai, a' kik az ő segítségek nélkül nem élhetnek. — 5.) Ezekből a' vadász seregekből fognak a' regementeknél és batallionoknál a' tisztek és altisztek választani, ha kívánni fogják, és az alkalmatlanság meg engedi. — 6.) Ezek a' vadász seregek a' könnyű seregeknek szolgálatját fogják tenni azon batallionoknál és regementeknél, a' mellyekhez adatrak, sem belső garnizon szolgálatra és strázsára, hanemha a' regement és batallionbátorságban való létele azt kívánja, sem ordonnanztra, az az, levélhordásra, sem tábori bagázsra kísérésre nem küldetnek. —

7.) Kinekinek szabad leszeni ahoz a' regementhez, vagy batallionhoz menni, a' melly neki leginkább tetszik, 's é vegre a' regement vagy batallion Kommandansánál magát jelentheti a' bévétel végett. Hogy ha mindazáltal a' magokat jelentőknek száma a' lovas regementeknél egy eskadronra, a' gyalog batallionoknál egy kompániánál töbre menne, más regementeknél és batallionoknál pedig kevesen jelentenek magokat, ezen esetben, a' magokat jelentő ifjakat ezekhez kell utasítani. — 8.) A' vadászok a' kommandirozó fő- és all tisztek alatt lesznek két vagy három hónapig, akkor osztán visszamennek a' regementekhez, 's batallionokhoz, és az ő helyekbe azok a' vadász katonák allanak, a' kik magokat arra méltóknak teszik. 9.) Azok a' vadász katonák, a' kik vitezségek, szolgálatbéli készségek, és hazafiúi buzgoságok által megkülönböztetik, jövődöbeli polgári szolgálatjokban is meg fognak különböztetni. *Köli Brestlamban Febr. 3-ik napjan, 1813 esztendőben.*